

KESKKONNAAMET

Tasuta ühikute eraldamise määrus

Annika Konovalov
Keskkonnaamet / peaspetsialist

25. veebruar 2019

Mis on *FAR*?

- *FAR* ehk *Free Allocation Rules* ehk tasuta ühikute eraldamise reeglid
- See määrus hakkab asendama praegusel kauplemisperioodil kehtivat *CIM*si ehk otsust 2011/278/EL
- Määrus võeti vastu 19.12.2018
- Muudetud ELi HKS-i direktiiv paneb paika põhikriteeriumid, aga *FAR* on täpsem ja detailsem

Kauplemisperioodide võrdlus

3. kauplemisperiood (2013–2020)	4. kauplemisperiood (2021–2030)
Üks 8-aastane ühikute eraldamise periood	Kaks 5-aastast ühikute eraldamise perioodi
LHÜde kogus väheneb 1,74% aastas	LHÜde kogus väheneb 2,2% aastas
Uued tulijad sisaldavad ka võimsuse olulisi suurenemisi	Uued tulijad on ainult uued käitised
Ühikute koguseid muudetakse võimsuse olulise suurenemise/vähendamise ja tegevuse osalise lõpetamise tõttu	Ühikute koguseid muudetakse seoses tootmistaseme muudatustega
Ühikute kogus väheneb 80% kuni 30% 2020. aastal	Ühikute kogus väheneb 30% kuni 0% pärast 2026. aastat

Peamised muudatused

- Käitiste ühinemiste ja jagunemiste sätted on lisatud
- On säte tasuta ühikutest loobumiseks
- Täpsustatakse seda, millistel tingimustel loetakse käitis tegevuse lõpetanuks ja talle enam tasuta LHÜsid ei eraldata

Peamised muudatused

- Tuleb uus kätiseosa kaugkütte jaoks

„**kaugküte**“ – mõõdetava soojuse tarnimine ELi HKSi mittekuuluvate hoonete või kohtade kütmiseks või jahutamiseks või sooja tarbeveega varustamiseks võrgu kaudu (välja arvatud mõõdetav soojus toodete tootmiseks ja sellega seotud tegevuseks või elektrienergia tootmiseks)

Peamised muudatused

- **Võrdlusperiood** 5 kalendriaastat, mis eelnevad *NIMs* taotluse esitamise aastale – st et praeguse *NIMsi* jaoks on võrdlusperiood 2014–2018 ja tegemist on aritmeetilise keskmisega (nn 1 päeva reegel)
- **Eraldamisperiood** – 01.01.2021 algav 5-aastane periood ja kõik edasised 5-aastased perioodid
- **Uue tulija HAL** on esimese kalendriaasta tootmistase, mis järgneb tavavõimsusega tegevuse saavutamise aastale

Peamised muudatused

- Tavavõimsusega tegevuse algus tähendab nüüd käitise esimest tegevuspäeva (esimene päev, mil tootmistase on suurem kui 0)
- Tegevkäitise definitsioon on uus – tegevkäitis on perioodil 2021–2025 see, mis on saanud heitkoguse loa enne 30.06.2019 või perioodil 2026–2030 see, mis on saanud loa enne 30.06.2024

Käitiseosadeks jagamine

- Käitiseosa on osa käitisest, millele rakendatakse kindlat ühikute eraldamise meetodikat
- Käitiseosadeks jagamine on teoreetiline, st sageli ei ole see seotud käitise füüsiliste osadega
- Ei tohi toimuda heite topeltarvestamist käitiseosade vahel

Käitiseosadeks jagamine

- Käitist saab jagada **max n+7** käitiseosaks (n tähendab tootepõhise võrdlusalusega (ingl k *benchmark* ehk *BM*) käitiseosa/osi)
- Teised käitiseosad saavad olla:
 - 2 soojuse *BM* käitiseosa, *CL*, *non-CL*;
 - 1 kaugkütte käitiseosa;
 - 2 kütuse *BM* käitiseosa, *CL*, *non-CL*;
 - 2 protsessi käitiseosa, *CL*, *non-CL*

Käitiseosadeks jagamine

- Käitise sisendid, väljundid ja heide seostatakse ühe või mitme käitiseosaga
- Selleks tuleb järgida kindlat **hierarhiat**
- Samuti tuleb märkida, kas käitiseosa on nn süsinikulekkeohuga või mitte

Tootepõhise võrdlusalusega käitiseosa

Soojuspõhise võrdlusalusega käitiseosa
või kaugkütte käitiseosa

Kütusepõhise võrdlusalusega käitiseosa

Protsessiheite käitiseosa

Ühikute eraldamise reeglid

- **Tootepõhise/soojuspõhise/kütusepõhise** võrdlusaluse käitiseosade puhul saadakse konkreetseks aastaks tasuta eraldatavate LHÜde esialgne aastane arv asjaomaseks võrdlusperioodiks direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a lõike 2 kohaselt kehtestatud **vastava võrdlusaluse väärtuse korrutamisel asjaomase varasema vastava tootmistasemega**
- **Protsessiheite** käitiseosade puhul saadakse konkreetseks aastaks tasuta eraldatavate LHÜde aastane arv varasema protsessiheitepõhise tootmistaseme korrutamisel **0,97ga**

Ühikute eraldamise reeglid

- Soojus peab olema mõõdetav
- Mõõturit ei pea ilmtingimata olema, aga see peab olema teoreetiliselt võimalik
- Soojus võib olla kasutatud toodete tootmiseks, kütmiseks, jahutamiseks, aga mitte elektri tootmiseks
- Ühikute kogus sõltub tarbitud või *non-ETSi* eksporditud soojusest

Ühikute eraldamise reeglid

- Kui ELi HKSi käitis ekspordib soojust teisele ELi HKSi käitisele, siis saab ühikuid tarbija
- Kui ELi HKSi käitis ekspordib soojust *non-ETS* käitisele, siis saab ühikuid ELi HKSi käitis soojuse eest, mida ekspordib *non-ETS*

Ühikute eraldamise reeglid

Nn 95% reegel

- Kui käitisel on nt *non-CL* ja *CL* soojuse *BM* käitiseosad ja kui üks neist moodustab vähemalt 95% kogu soojuse *HAL*ist, siis võib kõik sellele ühele käitiseosale omistada
- Sama kehtib ka kütuse, protsessi ja kaugkütte kohta. Nt kui on: *CL* soojus, *non-CL* soojus ja kaugküte ja kui 1 kolmest on vähemalt 95% *HAL*ist, võib omistada kõik sellele ühele käitiseosale

Tegevkäitistele LHÜde eraldamine käitise tasandil

- Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10b lõike 4 kohaldamisel kohaldatakse artikli 2 kohaselt igale käitiseosale asjaomaseks aastaks määratud esialgse aastase tasuta eraldatavate LHÜde arvu suhtes käesoleva määruse V lisas kindlaks määratud koefitsiente, kui nende käitiseosade protsessid kuuluvad sektorisse või allsektorisse, mille puhul [ei esine](#) märkimisväärset kasvuhoonegaaside heite ülekandumise ohtu, mis on kindlaks määratud kooskõlas direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10b lõikega 5

Tegevkäitistele LHÜde eraldamine käitise tasandil

- Kui käitiseosade protsessid kuuluvad sektoritesse või allsektoritesse, mille puhul esineb märkimisväärne nn süsinikulekke oht, kohaldatakse **koefitsienti 1**

CL koefitsient	2021–2026	2027	2028	2029	2030
CL käitiseosa	1	1	1	1	1
Mitte-CL käitiseosa	0,300	0,225	0,150	0,075	0
Kaugkütte käitiseosa	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300

Uued tulijad

Nt kui käitis alustab tegevust 1. märtsil 2021, siis 2021. a lõpus peavad andma aru tootmistasemest → ühikuid saadakse vastavalt sellele

2022. a lõpus tehakse sama ning 2023. aastal oleneb ühikute kogus juba sellest, kas tootmine on tõusnud või vähenenud

KESKKONNAAMET

Aitäh!

Annika Konovalov

annika.konovalov@keskkonnaamet.ee

56 944 935